

TEMA:
Sosialt
entreprenørskap

**Nye veier til
arbeidslivet**

Bestill gratis abonnement på naku@hist.no

NASJONALT KOMPETANSEMILJØ
OM UTVIKLINGSHEMNING

Utvikling kommer ut med fire utgaver i året og abonnement er gratis ved henvendelse til NAKU. Redaksjonen forbeholder seg retten til å korte ned bidrag.

ANS. REDAKTØR

Karl Elling Ellingsen

REDAKTØR

Kari Klepp

REDAKSJON

Karl Elling Ellingsen

Kim Berge

Kari Wuttudal

Eldar Bromstad

Stian Reinertsen

Sunniva Rishaug

Synnøve Aasan

PÅ FORSIDEN

Håvard Schumacher
Westvik, Aurora Verk-
sted

BIDRAGSYTER

Charlotte Sverdrup (foto)

Eline S L Ingstad (kronikk)

LAYOUT OG PRODUKSJON

Klipp og Lim AS, Trondheim

FORSIDEFOTO

Charlotte Sverdrup

KONTAKT

Redaksjonen tar i mot tips på

TEL. 73 55 93 86

E-POST naku@hist.no

www.naku.no

- s. 3 **PÅ JOBB:**
Sosialt entreprenørskap
- s. 4 **NYTT OG NYTTIG**
- s. 5 **REPORTASJE:**
Aurora Verksted
- s. 6 **LÆR MER:**
Sosialt entreprenørskap
- s. 11 **REPORTASJE:**
Gode ideer ut i livet
- s. 14 **KRONIKK:**
Eline S L Ingstad

“ Sosialt entreprenørskap

Leder

STIAN REINERTSEN

Stipendiat, NAKU

I dette nummeret av Utvikling skal vi se nærmere på begrepet sosialt entreprenørskap. Hva er det, hvordan virker det og hvorfor kan dette bli viktig for personer med utviklingshemning i årene fremover?

Utgangspunktet for de aller fleste sosiale entreprenører er at de søker å løse problemer knyttet til blant annet arbeidsløshet og sosial isolasjon gjennom innovasjon, organisasjon og teknologi. I dette bladet har vi snakket med personer bak norske virksomheter som kan karakteriseres som sosiale entreprenørskap. De organiseres og finansieres på ulike måter, men alle har sosiale mål som en sentral del av sin bunnlinje.

Nye muligheter

Det pågår i disse dager evalueringer av hvordan de statlige arbeidsmarkedstiltakene skal struktureres og innrettes i tiden fremover. Dette angår i særdeleshet personer med utviklingshemning, som er en svært marginalisert gruppe innenfor det åpne arbeidsmarkedet. I disse evalueringene vises det til at feltet preges av for lite norsk forskning på hva som virker i norsk arbeidsliv. På tross av vekst og velstand har nordmenn likevel et økende behov for støtte og hjelp. Stadig flere er sykemeldte og stadig

flere befinner seg utenfor det ordinære arbeidslivet. Arbeidslivsforskningen viser at arbeid har positiv effekt på psykisk- og fysiske helse og livskvalitet. Sosiale entreprenører henvender seg nettopp til målgrupper som har vansker med å få tilgang til økt levestandard, gjennom de positive effektene arbeidsdagen har.

Arbeidslivsforskningen viser at arbeid har positiv effekt på psykisk- og fysiske helse og livskvalitet.

I likhet med våre nabo-land Sverige og Danmark, så er nå tilskudd til sosiale entreprenørskap tatt inn i det norske statsbudsjettet

som et nytt utviklingsområde. Stortinget har i 2012 samlet bevilget 2,6 millioner kroner til sosiale entreprenører som retter sin virksomhet mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon i Norge. Stadig flere politikere flagger dette området som viktig, og mange krefter og organisasjoner ønsker å delta i utviklingen av velferdsstaten. Med idealisme og et brennende engasjement i bunn, samt økende aksept for kombinasjonen av sosial- og økonomisk verdi, så ser fremtiden straks mer lys ut for sosiale entreprenører og alle de som får nyttiggjort seg gjennom medvirkning til både sosial og økonomisk utvikling.

Vi håper at dette nummeret av magasinet Utvikling kan inspirere kommende sosiale entreprenører til å etablere virksomheter med tanke på personer med utviklingshemning.

Utvikling

Bladet Utvikling gis ut av Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning (NAKU). NAKU er opprettet av Helsedirektoratet. NAKU skal bygge broer mellom fagmiljøer og tjenesteytere i kommunene, slik at vi sammen kan jobbe for å bedre levekårene

for mennesker med utviklingshemning. NAKU er opprettet som en selvstendig enhet ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST). Se www.naku.no.

Hva er sosialt entreprenørskap?

Det finnes mange ulike definisjoner og tilnærminger til dette begrepet. Vi har spurt tre personer som jobber med emnet.

TEKST: Redaksjonen

KATINKA GREVE LEINER, DIREKTØR, FERD SOSIALE ENTREPRENØRER

Industri- og finanskonsernet Ferd investerer i sosialt entreprenørskap ved å finne frem til forretningsorienterte sosiale entreprenører med nye løsninger ifølge Leiner, som setter barn og unge i stand til å realisere sine muligheter og overvinne sine problemer.

Hva er sosialt entreprenørskap?

– Mennesker som iverksetter nye løsninger på noen av samfunnets sosiale problemer, ofte gjennom et eget selskap eller en organisasjon.

Hvordan og hvorfor jobber Ferd med sosialt entreprenørskap?

– De få vi velger å investere i får over en treårs avtaleperiode både penger, kompetanse og nettverk fra Ferd, våre kollegaer og de andre sosiale entreprenørene i vår portefølje. Vi sitter i selskapenes styre og har de samme forventninger til styring og utvikling som om dette var vanlige investeringer, selv om det så langt har vært mest tilskudd vi har benyttet oss av. Ferd's visjon er å skape varige verdier og sette tydelige spor, det mener vi det er store muligheter for å gjøre sammen med sosiale entreprenører.

LILLIAN STRAND, STIPENDIAT NTNU, INSTITUTT FOR BYGGEKUNST, HISTORIE OG TEKNOLOGI

Strand har jobbet praktisk med flere prosjekter innen sosialt entreprenørskap i India. Her i Norge har hun ledet et prosjekt som skal bygge opp et kunnskapsmiljø i sosialt entreprenørskap ved NTNU.

Hva er sosialt entreprenørskap?

– Jeg definerer det som en virksomhet som skaper verdier for samfunnet ved å løse sosiale utfordringer. En sosial entreprenør tenker samfunnsøkonomisk. Det skal ikke stå en annen eier bak virksomheten eller tas ut profitt. Men her finnes det mange ulike meninger.

Hvordan er det å jobbe med sosialt entreprenørskap i India kontra Norge?

– I India er konteksten helt åpenbar når det gjelder sosiale og naturmessige utfordringer. I Norge vil du som sosial entreprenør på mange måter konkurrere med velferdsstaten. I Norge har vi et vanvittig forbruk av naturressurser. Vi mangler sosiale entreprenører både i forhold til sosiale problemer, men også når det gjelder kreativ gjenbruk av naturressurser.

CHRIS KLEMMETVOLD, DAGLIG LEDER I PANTERNE

Driver Panterne - et arbeidstrenings-tilbud til rusavhengige som deltar i legemiddellassisteret rehabilitering. Panterne kommer hjem til faste abonnenter i Trondheim og henter glass, pant og metall til gjenvinning.

Hva er sosialt entreprenørskap?

– Jeg definerer det slik: Sosialt Entreprenørskap handler om å ta i bruk virkemidler hentet fra forretningsverdenen for å bidra til å løse sosiale problemer og skape varig strukturell endring gjennom entreprenørskap og innovasjon. Med innovasjon mener jeg at ideen er ny i seg selv eller at du tar en idé brukt et annet geografisk sted eller i en annen kontekst og overfører den til et nytt felt.

Hvorfor trenger vi sosiale entreprenører?

– Fordi det ligger mange ubrukte ressurser i arbeidsmarkedet. Istedenfor å fokusere på problemer og begrensninger, må vi se på hvilke ressurser hver enkelt person faktisk har og om disse kan krysses med et behov der ute. Her kan vi finne løsninger som er bærekraftige bedrifter i seg selv. Ikke med mål om å tjene penger, men om å løse sosiale problemer, få folk i arbeid og jobbe med miljøet.

NYTT OG NYTTIG

Kurs for deg!

På NAKU.NO samles det som rører seg av kurs og konferanser som er relevante for deg som yter tjenester til personer med utviklingshemning. Her kan du også selv informere om arrangementer. Kalenderen finner du på forsiden.

ARRANGEMENTER

- ! Kurset KOMPETANSEDAGER PSYKISK UTVIKLINGSHEMNING/PSYKISKE LIDELSER, modul 1 arrangeres av UNN i Tromsø 24.-25. april.
- ! Kurset DEN VOKSNE MED MULTIFUNKSJONSHEMNING arrangeres av Ahus 17. april.

Dans uten stans

Foto: Bjørn Tore Næss, Namdalsavisa

Når dette bladet går i trykken, er Teater nonSTOP fra Namsos på miniturné med forestillingen «Du-jeg, oss-dem, innenfor-utenfor».

I forestillingen, som settes opp i Trondheim og Oslo, tolker skuespillerne ordpar som står i kontrast til hverandre.

–Vi bruker alltid skuespillernes egne erfaringer i tematikken til stykkene. Da vi begynte å jobbe med forestillingen, snakket vi mye om motsetningen mellom å være innenfor og utenfor, forteller Ellen Saur som er en av teatrets to prosjektledere.

I Teater nonSTOP er de fleste aktørene personer med utviklingshemning. De er ansatt som profesjonelle skuespillere og lønnes av Namsos kommune. Teateret har som oppgave å fremme aktørenes interesser både kunstnerisk og politisk. I det siste stykket tolkes tematikken gjennom dans og kroppsspråk. Kirsten Roll Steen har koreografert forestillingen sammen gjestekoreograf Marta Peres fra Brasil. Musikken er ved Henning Sommerro og Jon Pål Inderberg. Les mer på teaternonstop.no

Husk søknadsfrist til masterprogram!

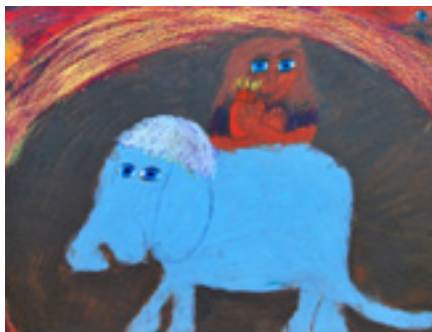
Høgskolen i Harstad tilbyr Master med fokus på funksjonshemming og utviklingshemning.

– Masteren tilbys på deltid over tre år, slik at den skal kunne kombineres med jobb – og er såkalt erfaringsbasert. Masteren er den eneste i sitt slag med særskilt fokus på utviklingshemning, sier fagansvarlig Line Melbøe Sagen.

– I det første kullet som startet i 2011, deltok både sykepleiere, ergoterapeuter og pedagoger i tillegg til vernepleiere. Det gir en erfaringsmessig bredde som skaper spennende diskusjoner. Studentene er dessuten spredt over hele landet, sier Sagen.

Oppstart av neste kull er kommende høst, med søknadsfrist 15. april.

Rå kunst åpner sørlandssommeren

Elefant på sirkus. Oljepastell av Audgunn Vilhelmsen.

I april åpner Galleri Lista Fyr separatutstilling med kunstner Audgunn Vilhelmsen. På samme tid skal Vilhelmsens verk stilles ut i Sørlandsutstillingen.

Vilhelmsen er plukket ut til landsdelsutstillingen for Agder og Telemark. Av verk fra 151 kunstnere, gikk bare 61 videre etter andre juryering i januar.

– Vilhelmsens kunst har blitt tatt veldig godt i mot av publikum. Bildene hennes skaper nysgjerrighet, sier leder av Galleri Lista Fyr, Alfred Vaagsvold som har jobbet med Vilhelmsen i flere år.

Upolert

– Jeg tror mange kunstnere ønsker å male som henne. Hun maler med en

naivisme som ikke er tilgjort. Audgunn jobber innenfor det vi kaller art brut – eller rå kunst på norsk. Det betyr indirekte en råvare som kommer direkte fra kjernen – helt upolert. Det er de tingene som ligger ubearbeidet i et menneske: drømmer, tanker, ideer og følelser, sier Vaagsvold.

Han forteller at Vilhelmsens bilder bygges opp som et språk som definerer gjenstandene.

– Hun jobber semantisk med en språklig tilnærming til begreper. Hun kommenterer sine omgivelser og har et blikk for hvordan andre har det, sier Vaagsvold som legger vekt på at Vilhelmsen stilles ut på lik linje med andre kunstnere:

– Bildene hennes selges til vanlig kunstpris og ikke hobbypris. Det gjøres heller ikke noe poeng ut av at hun har en utviklingshemning. Jeg stiller ikke ut bildene hennes for å være hyggelig, men fordi kunsten er veldig bra!

Se sørlandsutstillingen.no og gallerilista-fyr.com for datoer og steder. Se også naku.no der Alfred Vaagsvold holder et videoforedrag om rå kunst.

HÅNDVERK: Inger-Anne Nyberg slår vannet ut av silke og ull med ren muskelkraft.

Kollektiv kunst

REPORTASJE På Aurora Verksted bidrar hver arbeidstaker i utviklingen av mote- og interiørdesign. Målet er å skape meningsfulle arbeidsdager for den enkelte og synliggjøre deres kreative bidrag gjennom kvalitetsprodukter.

AURORA-DESIGN: Kåpe som er strikket, tovet, sydd og dekorert i verkstedene på Høvik og brukskunst med unikt design. Pål Stensen og Tove Dreyer (t.h) vil synliggjøre hvert enkeltts ressurser gjennom kvalitetsprodukter.

TEKST: Kari Klepp **FOTO:** Charlotte Sverdrup

Mote- og interiørbutikken Aurora ser litt ut som den har kommet bort fra flokken sin der den ligger midt i et boligstrøk på Høvik. Det er ved første øyekast den typen butikk du finner langs Bogstadveien eller rundt Solli plass. Med kåper og kjoler i feminine snitt på kleshengerne og porselen i duse farger på hyllene. Men varene her er skapt av et kunstnerkollektiv som tegner langt utenfor rammene av det man vanligvis finner i gjengse designforretninger.

Nesten alt som selges i butikken er produsert i verkstedene i Kirkeveien på Høvik og i Studio Aurora på Stabekk: Kåper, skjørt og kjoler med håndbrodert dekor, fargesterke sjal i silke og alpukka, krus, kort, kalendere og sølvsmykker. I tillegg til egen butikk og nettbutikk, selges Aurora-designet i dag fra kvalitetsbevisste forhandlere som Norway Designs, Kunstindustrimuseet og Studio Bitte i Oslo. Bak

produktene står kunstnere med og uten funksjonshemninger.

Folk er folk først

– Arbeidstakerne våre har funksjonshemninger, utviklingshemninger eller bakgrunn fra psykiatri. Men vi er opptatt av ikke å dele folk inn etter diagnoser. Det er noe jeg savner litt i omsorgsnorge. Aurora mener folk er folk først og så har de et handikap i tillegg. Jeg synes det er viktigere at en person har lyst til å være her enn hva slags grunn vedkommende har til å være uføretrygdet, sier Trine Dreyer.

Hun er en av 15 arbeidsledere i kooperativet Aurora Verksted SA. Den selveide virksomheten tilrettelegger varige arbeidsplasser innen kunst, design og håndverk. Inntekter til drift tjener de i dag gjennom salg av interiør- og moteprodukter til «høy-end-markedet» og kompetanseformidling. De tilrettede arbeidsplassene selges til Bærum-, Oslo- og Asker kommune og NAV.

Aurora Verksted er i dag tilrettelagt, varig arbeidsplass for 35 personer. Nye Studio Aurora på Stabekk har nå 20 plasser for personer med psykiske lidelser som vil prøve seg i arbeidslivet. De to stedene har samme organisasjon og ledelse.

Aurora Verksted ble nominert til Ferds pris for Årets sosiale entreprenør i 2011. De kom på en delt andreplass blant 60 nominerte virksomheter.

– Begrepet sosialt entreprenørskap hørte jeg for første gang for noen år siden, sier Dreyer som er gründer av Aurora som ble startet i 1987.

– Men utgangspunktet for opprettelsen stemmer veldig godt overens med det mange definerer som sosialt entreprenørskap; At man finner en løsning på en sosial utfordring.

Inspirerende arbeidsdag

– Da jeg kom i kontakt med Aurora, var det et nystartet prosjekt drevet av en enkeltperson. Han startet virksomheten for å gi et tilbud til alle de personene som

manglet et arbeidstilbud - enten fordi de var for velfungerende for datidens dag-sentre eller fordi de ikke klarte å tilpasse seg de vernede verkstedene fylkeskommunen drev. På den måten er vi en klassisk entreprenørbedrift, sier Dreyer.

På den tiden ga verkstedet arbeidsplass til åtte personer. Ideen var å skape en arbeidsplass der arbeidet i seg selv var stimulerende og meningsfylt. Der tilbudet ble endret for å passe arbeidstaker, ikke motsatt. Prosjektet ble finansiert av A-etat, Trygdeetat, AOF Sandvika og de fikk noen midler fra arbeidstakernes boliger. Ellers ble det driftet med mye dugnadsånd. HVPU Akershus og Bærum kjøpte arbeidsplasser her.

– Grunnverdien fra den gangen er fremdeles det viktigste målet vi jobber for; at folk opplever en meningsfull, inspirerende dag på jobben. Biproduktet er å tydeliggjøre mangfoldet i samfunnet gjennom produktene vi selger, sier Dreyer.

Kollektiv kunst

I 2011 solgte Aurora Verksted mote og interiør for rundt to millioner kroner. Hvert produkt som blir til, er et samarbeid mellom flere. Ingen får sette navnet sitt på det som lages, da alt regnes som kollektiv Aurora-kunst. Når en tovet ullkåpe med innsving og lekne motiver henges på kleshengeren klar for salg, har mange hoder og hender satt sitt preg på den.

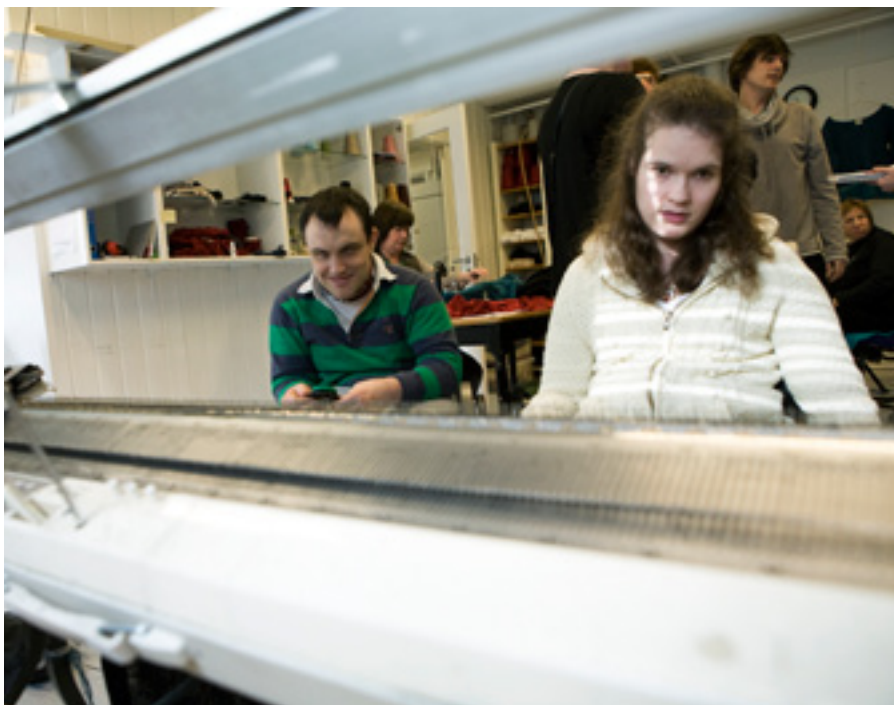
– Her på tekstilverkstedet lages meterwareull, forklarer Simon Stranger og peker på to strikkemaskiner der Emilie Lassabliere og John Terje Wiik styrer spakene.

Mekanikken styres av enkle håndholdte brytere. Rad på rad med masker går sirlig inn i hverandre før det sendes metervis til toving. I tovestua står blant andre Inger-Anne Nyberg og Silje Sofie Norvin klare til å rulle og slå ulltekstilene med rå muskelkraft til de har oppnådd riktig struktur. Deretter sys plaggene sammen og får påtrykt eller brodert dekor i søm-avdelingen.

– Designen på huset oppstår i møtet mellom hva hver enkelt kan gjøre og hva vi kan selge. Istedenfor å ha overvekt av miljøarbeidere blant arbeidslederne, har vi flest kunsthåndverkere og designere. De observerer hva arbeidstakerne lager og plukker ut de delene som kan gå inn i et salgbart produkt, sier Stranger.

For å få inspirasjon til en felles design, introduseres hvert år et nytt tema som kunstnerne henter inspirasjon fra. Årets tema er framkomstmidler. Daglig samles alle i fellesrommet for et kvarters inspirasjon. Med musikk, improviserte skuespill, foredrag og diskusjoner skal nye bilder og begreper skapes i kunstnernes bevissthet. Tre måneder ut i året er verkstedveggene nå dekorert av romskip, fly, fantasibiler, ubåter og andre framkostmidler. På systua slynger et jernbanespor seg oppover en kåpearm. På ryggen skal det stå «hjul og glede».

FELLES DESIGN: Det ligger mye arbeid bak merket Aurora design. Emilie Lassabliere og John Terje Wiik strikker, Silje Sofie Norvin tover og Anne Marie Grefsrud broderer.

Skeivt og snodig

– Mange kunder sier de får mer ros for Aurora-plaggene sine enn andre klær. Ofte av folk på gata! Og det er jo ikke så vanlig i Norge. Men vi er mange som liker det rare. Aurora-designen er litt krøllete med rar skrift og snodige ord. Det snakker nok til en del av oss at det er skeivt og rart, sier Dreyer.

Hun legger vekt på at alle arbeidstakerne skal få muligheten til å tilføre designen noe.

– Vi utnytter hver enkelts bevegelse og finner vedkommendes mønster som vi kan bruke i kvalitetsprodukter. Det er jo litt av entreprenørskapsstanken: Tenke nytt, bruke hodet aktivt og finne nye løsninger, sier arbeidslederen.

Hun presiserer at de bare jobber med kvalitetsmaterialer.

– Dette er ikke hobbykunst. Og vi profilerer ikke at tingene er laget av personer med handikap. Vi vil at folk skal kjøpe produktene fordi de synes de er fine. Men når kåpa vår går på Karl Johan, blir jo skredderne her synlige. Og når en person med nedsatt funksjon i armene kan skape et helt unikt mønster som selges på Kunstindustrimuseet, er hun med på å prege sitt samfunn.

Arbeid med mening

Selv om Aurora nå vil satse mer på salg, er de likevel avhengig av å selge tilrette-lagte arbeidsplasser til det offentlige.

– De som jobber her lever av trygden sin. Vi vil aldri kunne få en produksjon som er så høy at den finansierer ordinær lønn til arbeidstakerne. Men når det offentlige betaler for at de skal ha en arbeidsplass, skal dagene ha en mening for alle som er her, sier Dreyer.

Aurora Verksted har inngått et handelssamarbeid med tekstilprodusenter i Vietnam. I prosjektet 360 får personer med funksjonshemninger i Vietnam sy klesplagg i Aurora-design mot skikkelig lønn for arbeidet.

– Arbeidstakerne her får da muligheten til å øke produksjonen samtidig som de bidrar til at funksjonshemmede et annet sted i verden får et levebrød, sier Dreyers kollega Pål Stensen.

– I og med at menneskene som jobber her har ulike handikap, er vi ikke i stand til å lage enorme produksjoner. Litt av poenget er at de skal kunne bruke lang tid på å utvikle produktene og at de skal få prøve seg på ulike deler av prosessen – ikke bare sitte og repetere den samme bevegelsen hele dagen. Men samarbeidet med andre produsenter, gir

oss muligheten til å mangfoldiggjøre produktene våre uten at det legger press på arbeidstakerne her.

Ut av kommunen

Aurora Verksted har hatt ulike organisasjonsformer i de 25 årene virksomheten har eksistert.

Som et resultat av ansvarsreformen og satsingen på kommunale tjenester, tok Bærum kommune over eierskapet til Aurora i 1993.

– Vi var skeptiske til det. Sånne som oss fantes ikke før vi ble skapt *utenfor* kommunen. Grunnlaget for Aurora og det som gjør oss til en entreprenørbedrift er at vi bygger opp noe nytt som vi tror svarer til behovet. I det offentlige har du regler, stillingsinstruksjoner og kriterier ut i fra målgrupper og hvem vi får ansette, sier Trine Dreyer og forklarer at deres grunntanke om å ansette kunsthøgskolepersonell ikke samsvarer med stillingshjemlene for kommunale arbeidssentre.

– Vi måtte jobbe mye med å tilpasse Auroras måte å jobbe på til et kommunalt system. Kommunen er god til sine ting, men ikke det å drive kunst- og håndverksproduksjon. Som designhus var det vanskelig å finne forståelse fra byråkratiet for de tingene vi ville prioritere,

forteller Dreyer.

I 2000 gikk Aurora ut av kommunen for å få rom til å utvikle bedriftsdelen av virksomheten. De valgte å bli et sosialt kooperativ. Eierskapet til bedriften er i dag likt fordelt mellom de 15 arbeidslederne i virksomheten

Etterlyser innovasjon

Ideen bak etableringen av kooperativet er i dag at det offentlige finansierer omsorgsarbeidet, men at bedriften tjener inn stadig større andel på salg av produkter og kompetanse.

– Med stadige kutt fra kommunen, må vi nok satse mer på salg i årene framover. Men vi vil aldri kunne stå på egne ben uten kontrakter. Arbeidstakerne er mennesker med omsorgs- og tilretteleggingsbehov som det offentlige må finansiere. Men vi kan likevel finne løsninger som er bærekraftige og som gjør den offentlige pengebruken mer effektiv, sier Pål Stensen. Aurora-lederne er ikke enige i at du som sosial entreprenør må tjene alt selv, slik mange mener.

– Vi kan ikke stille for strenge krav til personer med eksempelvis utviklingshemning om hvor mye de skal yte for å bli med. Til det trenger noen for mye omsorg. Vi kan ikke gå så langt i krav

til inntjening at det igjen blir brukt mot folk. Da kunne de vært i en hvilken som helst privat bedrift, sier Stensen.

Trine Dreyer mener man må se på alternative finansieringsordninger, hvis flere sosiale entreprenører skal kunne gi eksempelvis personer med utviklingshemning en interessant arbeidsdag:

– I barnehager og skoler jobbes det mye med inkludering, men i overgangen til arbeidslivet faller dette ofte sammen. Tilbudet er gjerne litt gammeldags og de som trenger tilrettelegging får ofte ikke muligheten til å velge etter interesse, sier Dreyer og peker til Sverige for alternative løsninger.

– Der finnes det modeller hvor kommunen utreder deg og priser hva en tjeneste for deg koster. Så kan du ta med «sjekken» og selv bestemme hvem som er best egnet til å levere tjenesten. Det ville vært spennende å prøve noe sånt i Norge. Det kunne kanskje gitt et mer mangfoldig tilbud og konkurranse om å tilby tjenester med godt innhold, sier Dreyer.

Hun mener det er nyttig med en diskusjon om sosialt entreprenørskap i Norge.

– For hva gjør vi når oljen tar slutt? Det koster mye å drifte byråkratiske organisasjoner. Mer penger kunne gått rett til brukeren hvis vi finner nye finansieringsordninger. Det går an å mikse idealisme med det å tjene penger, bruke ressurser smart og få delvis offentlig finansiering. Et slags spleiselag der vi kan gjøre mer for flere på en spenstig måte og med mer brukermedvirkning, sier Dreyer. ■

SOSIALT ENTREPENØRSKAP

- Det i norsk sammenheng relativt nye begrepet sosialt entreprenørskap stammer fra engelske «social entrepreneurship» som ble introdusert i amerikansk faglitteratur på 1970-tallet.
- Sosialt entreprenørskap handler om at entreprenørskap anvendes på sosiale utfordringer i samfunnet. Sosial forandring, innovasjon og høy grad av involvering fra målgruppene står sentralt. Virksomhetene organiseres og finansieres på ulike måter. Det finnes flere tilnærminger til begrepet. En tilnærming hevder private virksomheter er best egnet til å løse sosiale problemer samtidig som de tjener penger. På den andre siden, er de som mener individuelle sosiale entreprenører bør løse sosiale problemer med offentlig eller frivillig støtte til å drive foretaket. Mellom disse tilnærmingene, ligger mange ulike oppfatninger av hva sosialt entreprenørskap er.
- Noen kaller sosialt entreprenørskap en fjerde sektor ved siden av offentlig, privat og frivillig sektor.
- Den norske regjering omtaler sosialt entreprenørskap bl.a. som «entreprenørskap anvendt på sosiale eller samfunnsmessige utfordringer og problemer, og innbærer å løse disse på nye måter som kan skape varige forbedringer på viktige områder i samfunnet» (Nou 2011:11 Innovasjon i omsorg).
- Det er økende interesse for sosialt entreprenørskap i politiske miljøer fordi det trengs nye måter å løse velferdsoppgaver på. Norge har ikke utviklet en politikk for sosialt entreprenørskap. Arbeidsdepartementet har gitt Telemarksforskning i oppdrag å foreta en gjennomgang av hvordan sosialt entreprenørskap kan brukes som virkemiddel mot fattigdom og sosial eksklusjon.
- Finansiering er en stor utfordring for mange sosiale entreprenører. De er for kommersielle til å få støtte fra det offentlige, og for lite profittorienterte til å tiltrekke private investorer. Stortinget har bevilget 2,6 mill. kroner til sosialt entreprenørskap rettet mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon i Norge (s 10). Det finnes også private aktører som investerer i sosiale entreprenører.

Lær mer!

Tilskudd fra NAV

Stortinget har bevilget 2,6 mill. kroner til tiltak og utvikling av sosialt entreprenørskap som retter sin virksomhet mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon i Norge. Disse midlene fordeler NAV gjennom en egen årlig tilskuddsordning.

I tilskuddsordningen forstås sosialt entreprenørskap slik: «Sosialt entreprenørskap innebærer etablering av virksomheter som har som mål å løse sosiale eller samfunnsmessige problemer og behov, og som bruker metoder og verktøy fra forretningsverdenen for å nå målene. Det siste betyr at virksomheten er opptatt av marked/salg og inntjeningsstrategier. Virksomheten må ha økonomisk potensial og kunne bli økonomisk selvstendig etter noen tid.»

– Definisjonen NAV bruker er i tråd med Stortingets vedtak og i samsvar med Stortingsmelding 7 (2008-2009) Et nyskapende og bærekraftig Norge. Men denne tilskuddsordningen omfatter bare

sosialt entreprenørskap på ett bestemt område; tiltak mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon, sier Anne Lieungh, Direktør Kommunale sosiale tjenester, NAV

– Første gang midler ble delt ut gjennom ordningen, var høsten 2011. Da mottok Arbeids- og velferdsdirektoratet 27 søknader og seks av dem fikk tildelt støtte fra tilskuddspotten på 2,6 millioner kroner: Noen AS, Panterne, Pøbelprosjektet AS, KREM, Mikrofinans Norge og Kjør for livet AS, sier Lieungh.

16. mars var det frist for å søke om midler for 2012. Midler for 2013 vil etter planen bli lyst ut i oktober/november med om lag en måneds søknadsfrist. Les mer om ordningen ved å søke på «sosialt entreprenørskap» på nav.no

Direktør kommunale sosiale tjenester, Anne Lieungh

Offentlige rapporter

I NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg finner du på Helse- og omsorgsdepartementets nettsider. Kapittel 5.4.4 gir et historisk overblikk over sosialt entreprenørskap som felt og diskuterer utfordringer for sosiale entreprenører i Norge i dag.

I Stortingsmelding 7 (2008-2009) Et nyskapende og bærekraftig Norge, diskuteres sosialt entreprenørskap i sammenheng med regjeringens innovasjonspolitik. **Handlingsplan for entreprenørskap** i utdanningen - fra grunnskole til høyere utdanning 2009 – 2014, er et samarbeid mellom

På nett

Sosialtentreprenørskap.com: Forum, blogg, verktøy, artikler, eventer, tips og diskusjoner delt av ti personer som brenner for sosialt entreprenørskap i Norge.

Facebook.com/groups/sosialtentreprenor: Norsk facebook-gruppe som daglig oppdateres med tips, diskusjoner og relevante lenker.

Partnershipsforchange.net: Partnerships for change-konferansene, er initiert av Formuesforvaltning, Den Norske Opera og Ballett and HippieMedia for å bidra til sosial endring gjennom partnerskap og sosial innovasjon. På nettsiden deres informeres det om arrangementer og prosjekter satt i gang av PFC.

Ashoka.org: En nonprofit-organisasjon startet av amerikaneren Bill Drayton i 1980 som har vært en engasjert promotor av sosialt entreprenørskap i 30 år. Det kommer snart en egen Ashoka-side for Norge.

Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. I planen diskuteres det bl.a hvordan utdannings-systemet skal bidra til at dagens elever og studenter blir nyskapende medarbeidere, både i privat og offentlig sektor.

Sosiale entreprenører tilbyr en vei inn i arbeidsmarkedet for mennesker som står utenfor. Illustrasjon: Ole Kristian Øye

Ny vri

REPORTASJE De som tør å satse på gode ideer, kan gi hverdagen mer mening for dem som står utenfor arbeidsmarkedet. Vi har sett på noen virksomheter som har satt nye ideer ut i livet.

TEKST: Kari Klepp

– En sosial entreprenør brenner for noe! Den energien er spesiell og er forskjellig fra de som bare ser forretningsmuligheter. En sosial entreprenør må ofte velge bort trygghet for å jobbe med noe

meningsfylt. Men behovet for å gjøre noe meningsfylt, tror jeg mange har, sier stipendiat Lillian Strand ved NTNU. Hun har jobbet med sosiale entreprenører i India og møtt mange praktikere i Norge.

– Sosiale entreprenører gjør gjerne

ting som er utradisjonelle og som mange i starten vil se på som tulle. Så som sosial entreprenør må du og dine ansatte ha sterk ryggrad og god organisasjon rundt dere til å stå i mot presset, slik at virksomheten kan bidra med endringer i samfunnet, sier Strand.

UNICUS: (f.v.), Ferd-eier Johan H. Andresen jr., Unicus-gründer Lars Johansson-Kjellerød, medarbeider Marius Huse Jacobsen og Ferd Sosiale Entreprenører-direktør Katinka Greve Leiner i 2011. Foto: Jon Hauge/Aftenposten/Scanpix.

Unike talenter

En av dem som har satset er Lars Johansson-Kjellerød. Uten noen erfaring fra verken IT-bransjen eller personer med autisme, startet siviløkonomen i 2008 Unicus as. Det er en konsulentbedrift som ansetter personer med Asperger syndrom til testing og kvalitetssikring av IT-systemer i næringslivet.

– Idéen fikk jeg fra en lignende bedrift i Danmark – Specialisterne – som vi i dag samarbeider med. De ansetter personer med autisme til konsulentvirksomhet. Jeg likte ideen deres veldig godt. Kombinasjonen gode egenskaper til én gruppe og markedsmessig betydning i IT-bransjen appellerte til meg, sier Unicus-gründeren.

Han startet fra scratch som han ellers ville gjort når en ny bedrift skal etableres. I starten finansierte han virksomheten

med egne midler og tilskudd fra Innovasjon Norge.

– Siden kom private investorer og Ferd til. De stiller krav på lik linje som om de hadde investert i en hvilken som helst annen IT-bedrift, men med krav om sosial avkastning, sier Johansson-Kjellerød som understreker at bunnlinjen til bedriften både er økonomisk og sosial.

– Unicus har også vedtektsfestet at 20 prosent av driftsresultatet skal gå til arbeid for at personer med autisme uten jobb skal få økt livskvalitet.

Lønnes ordinært

I dag har Unicus elleve ansatte– åtte av dem har Aspergers syndrom. De jobber i stillinger fra 50 til hundre prosent der de fleste er i heltidsstillinger. To ansatte har i dag lønnstilskudd, resten lønnes ordinært.

– For å rekruttere ansatte tok jeg

kontakt med attføringsbedrifter der det jobbet personer med Asperger syndrom. De ble tatt inn i en tilnærmet ordinær ansettelsesprosess. Men rekrutteringsprosessen har utviklet seg over tid. I dag vet mange hvem Unicus er og tar direkte kontakt hvis de ønsker å jobbe her.

Har du råd til andre som vil starte opp SE-bedrifter?

– Det vil være samme råd som for andre som vil starte en bedrift; Du må være innovativ og sette grenser for hva virksomheten skal drive med. Du må tenke gjennom hva som skal til for å sette ideen ut i livet og tørre å tenke utenfor boksen. Tålmodighet er også viktig – det tar tid å bygge opp en virksomhet. Jeg er sikker på at det finnes andre individer uten arbeid der ute som har mye å by på av ressurser. Det gjelder bare å finne nye ideer! *Se unicus.no*

Penger for pant

Chris Klemmetvold startet i fjor Panterne - et arbeidstreningstilbud til rusavhengige som deltar i legemiddelassistert rehabilitering. I dag drar åtte pantere hjem til husstander i Trondheim og samler inn glass, pant og metall til gjenvinning. Panteinntekten generer lønn til panterne. Abonentene betaler 50 kroner i måneden som går til drift av virksomheten og oppfølging av panterne

for å utvikle egen kompetanse og ferdigheter for å nå målene sine.

– Jeg fikk ideen under første skoleoppgave ved sosialt entreprenørskapstudiet ved UIO. Tidlig tok jeg kontakt med både leder for renholdsverket og ordfører i kommunen som begge syntes det var en god idé. Jeg fikk god tilbakemelding fra medstudenter og dannet en prosjektgruppe rundt Panterne, forteller Klemmetvold.

De første panterne ble rekruttert i mars 2011. Sammen vervet de abonnenter i Trondheim.

– Vi jobber fremdeles med å få prosjektet oppe og gå. Vi er oppe i 86 kunder og har i dag seks ruter i Trondheim. Vi har fått statsstøtte og støtte fra Ferd sosiale entreprenører. Dermed får jeg nå lønn som daglig leder og har ansatt en medarbeider i 20 prosent stilling, sier Klemmetvold.

– Sett i gang!

Har du møtt fordommer underveis?

– Nesten ingen! Den eneste skepsisen jeg fikk til prosjektet da jeg la det fram under studiet, var at folk sikkert ikke ville ha rusavhengige på døra. Men dette har ikke vært en holdning vi har møtt blant kundene. De som takker nei til tilbudet er de som ikke har behov for tjenesten. – Fordommer er likevel noe du må jobbe bevisst med som sosial

entreprenør. Vi må aldri glemme at alle er individer og at atferd styres av mange andre ting enn det som binder dem sammen som gruppe.

Hva må til for å komme i gang som sosial entreprenør?

– Det er viktig å sette seg godt inn i målgruppen. Både det sosiale problemet du vil jobbe med og den tjenesten du ønsker at virksomheten skal levere. Snakk med de som har behovet! Du

klarer deg heller ikke uten et nettverk. Kontakt personer som har greie på det du vil jobbe med. Jeg har en liste på 223 navn i nettverket som jeg jevnlig holder kontakten med. Det er også viktig at du ikke venter på at ting skal komme til deg. Slike prosjekter tar tid – det er bare å sette i gang! *Les mer på panterne.no*

Hjelper andre

Selv om det neste eksempelet er hentet fra frivilligheten og ikke regnes som sosialt entreprenørskap, illustrerer det likevel hvordan personer med utviklingshemning gjennom nye løsninger kan bidra til å møte behov i samfunnet.

«Prosjekt Frivilligt Socialt Arbejde for Udviklingshæmmede» ble gjennomført i Nordsjælland i Danmark i 2006-2009 med offentlige midler fra Velfærdsministeriets og oppfølging av nonprofit-organisasjonen Socialt Udviklingscenter SUS. Prosjektet rettet seg mot personer med lett utviklingshemning som hadde lyst til å utføre frivillig sosialt arbeid som besøksvenner hos personer som har behov for selskap og hjelp. Etter pilotprosjektet, har virksomheten blitt videreført i Århus der den frivillige foreningen Besøgsvennerne Glæden ble etablert i 2010.

– Glæden er en besøkstjeneste der personer med utviklingshemning hjelper, besøker og etablerer vennskap med eldre.

De eldre vi har kontakt med bor som regel på pleiehjem, men vi leter også etter de som bor i egne hjem, forteller prosjektleder Jens Christensen.

Glæden holder til i et frivilligsenter for seniorer der de låner lokaler, får støtte og rådgivning.

– Målet vårt er å etablere vennskap mellom utviklingshemmede og andre sosiale grupper utenfor kommunens institusjoner. I noen vennskap får den eldre hjelp til å vanne blomster, i andre er de bare sammen mens noen blir nære, fortrolige venner. Det er viktig å ha øye for alle typer vennskap.

Heino er besøksvenn for Preben – en mann på 80 år. De to møtes hver 14. dag.

– Når vi møtes sitter vi og snakker, går turer og ser gode, danske filmer hjemme hos ham, sier Heino som nå har vært besøksvenn i to år.

– Jeg liker å jobbe med mennesker og Preben blir alltid glad når jeg kommer. Det er prikken over i'en.

Les rapporten fra pilotprosjektet der suksesser og utfordringer beskrives, på sus.dk. Derfra kan du også bestille en DVD fra prosjektet. Se også besoegsvenner.dk.

VENNER: Preben og Heino

ANDRE SOSIALE ENTREPRENØRER:

Krem-norge.no – Organisasjon som utvikler sosial innovasjon i partnerskap med det offentlige og andre organisasjoner. Jobber med å vise hvordan marginaliserte grupper kan bidra aktivt i samfunnet.

Stormberg.no – Turklærprodusenten har fastsatt mål om at 25 prosent av medarbeiderne i bedriften skal være rekruttert blant unge mennesker som har problemer med å komme ut i arbeidslivet. De samarbeider med NAV, arbeidsmarkedsbedrifter og fengsler ift rekruttering.

Pixellus.no – Ny mediebedrift der bemanningen er personer med Asperger syndrom eller høytfungerende autisme.

Pshotell.no – Nytt hotell i Oslo der medarbeiderne er personer som trenger veiledning, kunnskap og erfaring på veien til fast arbeid.

Noen-as.no – Kåret til fjorårets sosiale entreprenør av Ferd. Tilbyr tjenester til eldre og familier med demens.

Oasis.org.za – Organisasjon i Cape Town som gir arbeid til personer med utviklingshemning gjennom bl.a. resirkulering av avfall.

Inoutalberg.com – Hostel i Barcelona der ansatte bl.a. er personer med utviklingshemning.

Blindekuh.ch – Restaurant i Zürich der alle servitører er synshemmede. Tilsvarende restauranter finnes bl.a. i Berlin, London og Paris. Konseptet har også blitt gjennomført i Norge (se sansenes.no).

Sosialt entreprenørskap – en klargjøring av begrepet

Kronikk

ELINE S.L. INGSTAD
*Stipendiat – Senter
for entreprenørskap,
Universitetet i Oslo*

Et økende press på offentlig sektor, en erkjennelse av at det offentlige ikke klarer å løse alle velferdsoppgaver og strammere offentlige budsjetter gjør at mange vender blikket mot sosiale entreprenører. Med forventning om hva de kan gjøre for å løse sosiale problemer.

Sosialt entreprenørskap innebærer å løse sosiale utfordringer og problemer på en innovativ måte. Begrepet har vunnet stor oppmerksomhet de siste ti årene, og er etter hvert også i ferd med å slå rot i Norge.

Hva er sosialt entreprenørskap?

Det er gjort mange forsøk på å definere og forklare sosialt entreprenørskap. Entreprenørskap i seg selv har ingen universal definisjon, og blir ikke enklere av å sette sosialt foran. Det blir ofte sagt at sosialt entreprenørskap er å løse sosiale problemer ved bruk av forretningsmessige metoder og verktøy. En annen, og noe bredere definisjon foreslår at «Sosialt entreprenørskap er resultatet av en aktivitet foretatt av et individ, en organisasjon eller nettverk og som kan karakteriseres ved at det er sosialt, markedsorientert og innovativt» (Nicholls, 2006¹). Innovasjon og markedsorientering står sentralt innenfor entreprenørskap generelt, og er noe av det som skiller sosialt entreprenørskap fra andre organisasjoner eller aktiviteter med et sosialt eller ideelt formål. Det er også andre karakteristika ved entreprenørskap som er verdt å nevne, ikke minst står verdiskapingsbegrepet sentralt. Videre legges det ofte vekt på entreprenørens evne til å identifisere en mulighet og handle aktivt for å utnytte muligheten. Det handler også om å ville skape noe, om å sette seg mål og

mobilisere ressurser for å nå resultater.

Så hva med sosialt? Man sier at den sosiale entreprenøren løser et sosialt problem og skaper sosial verdi. Med sosialt problem forstås urettferdighet, skjevhet og trusler i samfunnet. Å skape sosial verdi vil si å skape en endring og utvikling til det bedre i samfunnet. Ofte innebærer det økt levestandard for målgruppen den sosiale entreprenøren henvender seg til.

Sosiale entreprenører arbeider på mange ulike områder, som for eksempel helse og utdanning, inkludering av personer som står utenfor arbeidslivet, jobbtrening for rusmisbrukere, løsninger som får ungdom som faller utenfor tilbake i jobb eller skole, eldreomsorg, integrering, klima og miljø. Det er det brennende ønsket om å gjøre verden litt bedre som er drivkraften til den sosiale entreprenøren. Men selv om det primære er å skape sosial verdi, er også økonomisk verdi viktig. Det vil ofte være et mål å ha en inntjening som skaper økonomisk verdi, men dette kan betraktes som et middel for å oppnå uavhengighet, kontinuitet og økonomisk bærekraft og ikke som et hovedmål i seg selv.

Mens man tidligere har vært vant til et tydeligere skille mellom sosialt og kommersielt arbeid, blandes dette ofte i sosialt entreprenørskap. Det gir utfordringer med å plassere sosialt entreprenørskap innenfor et kjent rammeverk. Alt etter hva som tjener hovedmålet vil man finne sosialt entreprenørskap organisert som vanlige eller ideelle AS, som stiftelser, foreninger eller kooperativ; for profit, nonprofit og i alle sektorer: privat, offentlig og det frivillige. De eksisterende organisasjonsformene vi har passer ofte ikke optimalt for sosiale entreprenører. Derfor har flere land begynt å opprette nye organisasjonsformer som skal passe bedre for den kombinasjon av sosialt og kommersielt arbeid som er vanlig i sosialt entreprenørskap. I Norge bruker stadig flere sosiale entreprenører formen ideelt AS.

1 Nicholls, A., Cho, A.H (2006): Social Entrepreneurship: The Structuration of a Field, in Nicholls, A. (ed), Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Change, Oxford University Press

Sosialt entreprenørskap i Norge

Sosialt entreprenørskap som begrep, er i ferd med å bli kjent i Norge. Selv om begrepet er nytt her, har fenomenet eksistert lenge. Opp gjennom historien har sosiale entreprenører bygget mange av de institusjonene vi i dag tar for gitt i vårt velferdssamfunn. Et godt eksempel er historien om hvordan Fredrikke Marie Qvam stiftet Norske Kvinners Sanitetsforening i 1896, som en respons på de dårlige forholdene til hæren. Som initiativtaker og første formann av foreningen stod Qvam i spissen for en rask og solid utvikling av organisasjonen. Arbeidsoppgavene deres favnet bredt med blant annet førstehjelpskurs, sykepleieutdanning, helsestasjoner og tuberkulosehjem. Gjennom den første tiden la organisasjonen, med Qvam som formann, grunnlaget for flere av de institusjonene som vi i dag tar for gitt at staten har ansvaret for, blant annet helsestasjoner og sykepleieutdanning.

Nye støttespillere

En av de utfordringene mange sosiale entreprenører står overfor, er å skaffe finansiering til å gjennomføre sine aktiviteter og drift. De er som regel nødt til å søke andre kilder enn kommersielle entreprenører. Internasjonalt har man fått øynene opp for at sosiale entreprenører trenger nye typer støttespillere og samarbeidspartnere. Venture filantropi er et nytt begrep som har vokst frem. Det betegner en støtte til sosiale entreprenører, som drives etter de samme prinsipper som kommersielle venture-investeringer, men der avkastningen måles i sosial eller i samfunnsmessig betydning, og ikke finansielt. Venture filantropi kombinerer finansiell støtte med kompetansetilførsel innenfor strategi, prosjektstyring, ledelses- og organisasjonsutvikling. Eksempler på denne type aktører i Norge er Ferd Sosiale Entreprenører, Kavlifondet og Voxtra. De ser på sitt engasjement i de sosiale entreprenørene som investeringer og i tillegg til penger bidrar de med profesjonell hjelp til ledelse og utvikling av organisasjonen.

Når sosialt entreprenørskap har fått så stor oppmerksomhet de siste ti-femten årene skyldes det internasjonalt store organisasjoner som Ashoka, The Schwab Foundation for Social Entrepreneurship og The Skoll Foundation for Social Entrepreneurship. Disse utnevner hvert år sine sosiale entreprenører og de velges ut etter strenge kriterier. De fleste kandidatene er valgt ut for sitt arbeid i utviklingsland, men nå er oppmerksomheten også rettet mot den vestlige verden. Ashoka utnevnte sin første sosiale entreprenør i Vest-Europa i 2005,

bygget på en erkjennelse av at det også her finnes store uløste problemer som gjør sosialt entreprenørskap høyst relevant. Ashoka er nylig etablert i Skandinavia og Norge har i dag to såkalte Ashoka Fellows.

Det siste året har også myndighetene begynt å interessere seg for sosialt entreprenørskap. Det ble blant annet omtalt i NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg. På oppdrag fra Arbeidsdepartementet utarbeider Telemarksforskning våren 2012 en rapport om sosialt entreprenørskap som virkemiddel mot fattigdom og sosial eksklusjon og analysebyrået Damvad har laget en analyse om det på oppdrag fra NHD, som offentliggjøres i mars 2012.

Det blir uten tvil spennende å se hvordan sosialt entreprenørskap utvikler seg videre. Foreløpig preges feltet av å være i en tidlig fase, der mange

lurer på hvordan det bør rammes inn og hvilket potensial det har. Personlig håper jeg feltet fortsatt kan utvikle seg uten å institu-

sjonaliseres for mye allerede nå. Noe av det unike ved sosialt entreprenørskap er nettopp mangfold og variasjon, og det bør få leve. Det at enkeltmennesker tar ansvar og finner en ny løsning på et samfunnsmessig problem, finner en ny måte å gjøre ting på, og starter en virksomhet for å gjøre noe med det istedenfor å vente på at det offentlige skal gjøre det – det er fantastisk. Veldig mange sosiale entreprenører har startet opp fordi de har kjent frustrasjonen på kroppen selv, de har sett hvordan noe kan gjøres på en annen eller ny måte– og så setter de i gang. Det er tøft og krevende å være sosialt entreprenør, men det er opplagt også svært givende. Sosialt entreprenørskap er i det hele tatt et veldig inspirerende felt, og det er lett å bli «hektet» hvis man først åpner den døren. Hvis du ønsker å lære mer finnes det mye spennende å lese om både på nett, i artikler og bokform, du kan delta på konferansen Ferd sosiale entreprenører 15.ma), eller snakke med en sosialt entreprenør. Hvem vet, kanskje blir du eller noen du kjenner Norges neste Ashoka Fellow? ■

På nett med nye lover

1.1.2012 trådte både den nye helse- og omsorgstjenesteloven og endringer i pasient- og brukerrettighetsloven i kraft. NAKU har nå gjennomgått hele sitt nettsted og oppdatert sidene i forhold til det nye lovverket.

Målet med Samhandlingsreformen er å få et bedre og mer helhetlig helsetilbud. Første del ble satt ut i livet 1. januar, og så vil reformen innføres gradvis i løpet av fire år. Stortinget har bestemt de rettslige og økonomiske virkemidlene som skal til for å nå

målene, blant annet helse- og omsorgstjenesteloven.

NAKU har nå gjennomgått alle artikler på naku.no, slik at lovhenvisingene i tekstene er riktige.

På naku.no finner du mye nyttig stoff relatert til bl.a. helsetjenester, psykisk helse, skole, fritid, arbeid og selvbestemmelse. Her kan du lese og laste ned fagartikler, aktuell forskning, relevant lovverk, nyheter, kalender, undervisningsmaterieell, brosjyrer, rapporter, se filmer og enkelt finne lenker til andre nyttige sider. Alle ressurser er listet opp i en kunnskapsbank.

Utvikling kommer ut fire ganger i året og kan bestilles gratis på naku@hist.no

Bladet er for deg som yter tjenester til mennesker med utviklingshemning.

Du skal finne interessante reportasjer, debatter, råd og tips inne i bladet.

Utvikling gis ut av Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning (NAKU)

Hva ønsker du å lese mer om? Vi vil gjerne høre fra deg på naku@hist.no